

καὶ ἡ Λατινικὰς, καὶ ἰδίως τῶν ἐπιγραφῶν τούτων ἀκρεθίζω· μόνον γίνεται μνεία.

Πρὸς τούτοις, τί ὑπάρχει ἐν Κωνσταντινουπόλει σήμερον καὶ τί ἐστιοῦται ὡς ὑπῆρχαν ποτὲ, ἀκούον-
τως δὲ διασαφίζεται ἐν πολλοῖς. Τοῦτο δὲ σημαντικώ-
τατον ἐλαττώμα. Αὐτοψία τοῦ συγγραφέως δόγῃ
σχετικῶς καταδεικνύεται εἰς τὸ ὅλον τοῦ ποιήματος.
Ἡμεῖς δὲ γνωρίζομεν μὲν καλῶς, ὅτι ὁ συγγραφεὺς
καὶ γέννημα καὶ θρόνον ὦν τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
ὕψην ἔμως πάλιν πέφυκεν εἰς Κωνσταντινουπόλιν
ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς συγγραφῆς του ταύτης, ὁμοίως δὲ
καὶ εἰς Παρίσιον ἐπ' αὐτῷ τόπῳ, ἀλλὰ, φαίνεται, δὲν
ἤρκεσαν οἱ κόποι του ἐκεῖνον ἀπαιτοῦντο καὶ ἄλλοι, ὡς
δυσκόλου οὕτως ἐν Βυζαντίῳ τῇ ἐπισκοπῇ τῶν ἀρ-
χαιοτήτων διὰ πολλὰ αἶμα. Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ
βιβλίου, ἀπὸ τῶς εἰπεῖν, βλέπει πᾶς τις, ὅτι τοιοῦτον
ἔργον ἀπῆλθε μακροχρονιωτέραν διατριβὴν περὶ αὐτὸ,
ἢ ὅσην φαίνεται καταβαλὼν ὁ ἄλλως λίαν φιλόπονος
ἀλλὰ καὶ πολυάσχολος συγγραφεὺς, ὅστις συγχρόνως
σχεδὸν περὶ πάντας ἐξέδωκε καὶ αὐτὰς καὶ ὀγκώδεις τῆς
Ἑλληνικῆς Λεξικόν. Διὰ ταῦτα, διεπρὸ ἐνός, περὶ
ἑτοῦς ἐδημοσιεύοντο ἐν ταῖς ἡμετέραις ἐφημερίδις δοκι-
μὰς τινὰς ἐκ τούτου τοῦ τοπογραφικοῦ βιβλίου καὶ οἱ
εἰσάγοντες τὰ ἄρθρα ἐκεῖνα ἀνυπομόνως ἐπερίμενον τὴν
ταχέαν τοῦ βίου ἐκδοσὶν καὶ τὴν ἐποκάλουν παντοῖς
τρόποις, ἡμεῖς καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς νύχόμεθα νὰ ἀργο-
πορήσῃ ἀκόμη πρὸς ὄφελος τῆς φιλολογίας μεῖζον.

Ἡθέλομεν δὲ μακρηγορήσει, ἂν ἐφέρομεν ἐντοῦθα
μαρτυρία συγκεχυμένων περιγραφῶν μνημείων, ἐσφαλ-
μένων πληροφοριῶν, ἀντιφάσεων ἐν αὐτῷ τῷ κειμένῳ
τοῦ συγγραφέως καὶ τῶν τοιούτων. Ἡ μακρυγορία
δὲ ἤθελεν ἀποδοῖν ἀναγκαίαν τὸ μὲν ὡς ἐκ τῆς ἀνοργα-
φῆς τῶν τοιούτων ἐπιληψίμων, τὸ δὲ ὡς ἐκ τῶν λό-
γων, τοὺς ὁποίους ἠθέλομεν μεταχειρισθῇ εἰς ἐμπέ-
δωσιν τῶν ἡμετέρων ἀποδείξεων καὶ ἰσχυρίσεων. Ἐξ
αὐτῶν ὅμως ἤθελεν ἴσως καταδειχθῇ, ὅτι οὐχὶ ῥαθυ-
μία ἡ ἀνικανότης τοῦ συγγραφέως, ἀλλ' ἔλλειψις
χρόνου τοῦ ἀπαραιτήτως ἀναγκαίου εἰς τηλικαύτης
συγγραφῆς κατάρτισιν, ἐπήνεγκε τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος
ἐλαττώματα.

Καθόλου ὅμως εἰπεῖν ἡ Κωνσταντινουπόλις ἐγνω-
ρίσθη παρ' ἡμῖν ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου κάλλιον ἢ
πρότερον, παλαιὰ τινὰ σφάλματα διαδοχικῶς συντη-
ρούμενα πρὸς τοῖς τοπογράφους, εὐτυχῶς διωρθώθη-
σαν. Ὡς πρὸς παρεστάνη ἢ τῶν τόπων φύσις, εἰ ἐκεῖ
οἰκοῦντες λαοὶ καὶ, ὅσον ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ ἦτο δυνατόν
νὰ γένη καὶ ὁ βίος καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν ἐξε-
κονίσθησαν εὐφωδῶς. Περιέχει δὲ τὸ ὅλον καὶ πολλὰ
διασκεδαστικὰ καὶ δὴ καὶ διδασκτικὰ ἐκ τῆς ἱστορίας ἀνέκ-
δοτα, φιλοκάλως ἐλλειλεγμένα καὶ ἐκτεθειμένα σπορά-
δην, ἅτινα τὸ ξηρὸν τῆς περιγραφῆς τῶν τόπων ἀπο-
σοδοῦντα πολλὴν εὐκαίρως παρέχουσι τὴν ψυχαγω-
γίαν. Ἀσμένως ὁμολογοῦμεν τοῦτο, ὡς μὴ ἀνεχό-
μενοι νὰ φανῶμεν ἀφιλόκαλοι περὶ τὰ τοιαῦτα τῆς
βιβλίου πλεονεκτήματα. Ἰσως ὅμως κάλλιον ἦτο, ἂν
ἐν ταῖς παρεκβάσεσι ταύταις ἐλείπον τινὰ χωρία
σφόδρα ἐνθουσιώδη ὑπὲρ τῆς κρατοῦσας φυλῆς, ὡς καὶ
ἐν ὑπὲρ τοῦ Φαναρίου ἐν οὐ δέοντι, ἢ τοῦλάχιστον

ἂν ἐξετίθεντο τὰ τοιαῦτα μετριώτερον πῶς· ἀλλ' οὐ-
τως ἐδοξε τῷ συγγραφῇ· δὲν διαμαχόμεθα μετ' αὐτοῦ,
ἂν καὶ ἡδυνάμεθα ἀνιστασόμενοι ἐλλόγως, καίριά τινα
νὰ εἰπώμεν περὶ τοῦ πρώτου μάλιστα ἀντικειμένου.
Ἄλλ' ἔπρεπε τὸ βιβλίον καὶ ἐν τῇ γείτονι ἐπικρατεῖᾳ νὰ
διαδοθῇ, καὶ οὕτως ἡπιωτέρα τις ἀντίληψις τῶν ἐκεῖ
πραγμάτων ἐφάνη ἀναγκαίως ὑπερορευμένη.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν τῷ κειμένῳ τοιούτων·
ἐν δὲ τῇ β'. σελίδι τῶν Προλεγομένων ἡδύατο, καθ'
ἡμᾶς, νὰ λείπῃ καὶ ἄλλη τις ἐπίσης ἀκαιρος ὑπερπο-
λογία τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας, ἥτις κατὰ μέγα μέρος
ἐστιγματισθῇ δικαίως ὑπ' ἀνδρῶν, τὸ πρωτεῖα φερόν-
των ἐν τῇ ἱστοριογραφίᾳ. Διὰ νὰ παρακινήσῃ ὁ ἡμέ-
τερος συγγραφεὺς εἰς σπουδὴν τῶν Βυζαντινῶν πραγ-
μάτων τοῦς Ἕλληνας δὲν ἦτο οὐδεμία ἀνάγκη νὰ πα-
ραστήτῃ αὐτὰ, εἰ καὶ συντόμως, ὅπως δὲν ἦσαν καὶ
νὰ προτρέπῃ ἡμᾶς ἐπειτα, ὅπως συγκαλύπτωμεν τὴν
ἡμῶν τῶν πατέρων ἡμῶν, περιστάλλοντες εἰς
ἐκείνους εἴτε ἐπιλήψιμον ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις
ἐβρίσκειται. Ἀλλὰ ταῦτα ἐξέφυγον, ὡς φαίνεται, τὸν
συγγραφέα ἀκούσιως. Ἡμεῖς δὲ αὐτὰ, καὶ τοι συντόμως
ἐξημένα, δὲν ἐκρίναμεν καλὸν νὰ τὰ παραδράμωμεν
ἐν σιωπῇ· διότι νομίζομεν ὅτι ἐξ οὐ σπουδῶς μερὶς τοῦ
ἔθνους ἀποτροπιάζεται τὸ ἐπιβλαβὲς τῶν τοιούτων
ἰδεῶν. Ὁ Ἕλλην (ἐκπαύμενος δὲ τὴν ἐνδόμυχον πολ-
λῶν πεποιθήσιν) ὁ Ἕλλην χαρίζει ἀληθοῦς ἐλευθερο-
τομίας, εἰ καὶ πικρᾶς, οὐχὶ δὲ περιστολῆς τοῦ κακῶ
ἢ μεγαλοποιήσεως τοῦ καλοῦ, τοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ του,
ἂν μέλλει νὰ ὀρθοποδῇ ποτὲ καὶ νὰ μὴ περιπέσῃ πάλιν
εἰς τὰς ἀστοργούς ἀγκάλας πάλαι ποτὲ ἐκνευσά-
σης ἐποχῆς. Χαίρομεν δὲ ἀνευρίσκοντες αὐτὰς ταύτας
τὰς ἰδέας μὲς εἰς ἄλλα πάλιν τῶν προλεγομένων καὶ
τοῦ κειμένου μέρη, ὅπου ὁ συγγραφεὺς ὑπὸ τοῦ φύσει
ἀπρολήπτου πνεύματός του εὐτυχῶς ὡδήγηθῆς, ἀντι-
φάσεις μὲν εἰς ἑαυτὸν ἀλλ' ἀντιφάσεις τιμώτας τὸν
χαρακτήρα του ἀνέγραψεν.

Περὶ τοῦ ὕρους τῆς συγγραφῆς λέγομεν, ὅτι γλα-
φυρὸν μὲν εἶναι, ὡς ἐν γένει μέχρι τοῦδε γνωρίζεται
τὸ τοῦ Κυρίου Σκαρλάτου, καὶ ἐνιαχοῦ ὑψόμενον
εἰς κάλλος ἀρχαῖκόν, ἀλλ' εἰς τινὰ μέρη ἀποβαί-
νει ὑπὲρ τὸ δέον ἀνώμαλον, διὰ νὰ μὴ μεταχειρισθῶ-
μεν τὴν δύστηνον ἐκείνην λέξιν, τὴν ἀπὸ τοῦ μακαρίτου
Κοραῖ συνήθη γενομένην. Τὰ ὅρια δηλαδὴ τῆς νέας καὶ
τῆς παλαιᾶς Ἑλληνίδος φωνῆς συγγέονται ἐνίοτε εἰς τὸ
πόνημα τοῦτο· οὕτως, ὅπως δὲν δύναται, νομίζομεν, νὰ
ἐπιδοκιμάσῃ ἡ τοῦ καλοῦ λεπτὴ αἰσθesis. Καὶ δὲν
θέλομεν μὲν εἰς οὐδένα νὰ ἐπιβάλωμεν γλῶσσαν, ὡς μὴ
ἔχοντας βέβαια οὐδὲ τὸ δικαίωμα, ἀλλ' ἂς μᾶς συγ-
χωρηθῇ νὰ εἰπώμεν, ὅτι τὴν ἐνιαχὺ σύγχυσιν τῆς
παλαιᾶς καὶ νέας Ἑλληνικῆς, ὅπως ἐν τῷ βιβλίῳ τού-
τῳ ἀναφαίνεται, ὀλίγοι τῶν παρ' ἡμῖν θέλουσιν ἐπιδοκι-
μάτῃ, ἢ ἴσως οὐδεὶς.

Αἱ εἰκόνες τέλος, αἱ συνοδεύονται τὸν πρῶτον
τοῦτον τόμον, εἶναι ὅντως ἀσπασίον δῶρημα εἰς τοὺς
φιλοκάλους Ἕλληνας καὶ εὐχῆς μόνον ἔργον ἦτο, ἂν
ὅλοι ἦσαν τῆς αὐτῆς ἐξεργασίας τῶν Παρισίων καὶ
ἂν ἀντὶ ὀλιγωτέρων προσωπογραφιῶν, πλείότεροι ἀ-
πεικονίσαις μνημείων παρετίθεντο, μάλιστα τῶν ἀρ-